

Noorte organiseerumisest

1917. aastal saatis Tallinna põrandaalune kommunistlike noorte rakuke kirja sõpradele Nõukogude Venemaal.

«Me õpime organiseeruma ja valmistume põrandaaluseks võitluseks ja kui me saame küllaldaselt tugevaks, siis väljume sellest võitlusest tööliklassi võiduka lipu all. Me kuulutame uhkelt: ei õigust ilma valitseda või olla kurnajate sool, vaid meil, töörahval, sest et teda peab üleval me töö ja hool. Ja me teeme seda, kui tunneme end küllaldaselt tugevatena. Meie kollektiiv on ainult väike rakuke suures kommunaaride armees. Oma suurimaks kohutuseks loeme vääriiselt võidelda kodanluse vastu. Kasvav noorte proletaarlaste põlvkond hävitab kodanluse.»

Selsamal aastal pandi alus esimestele sotsiaaldemokraatlikele noorsoo-organisatsioonidele Tallinnas, Tartus, Narvas, Kundas, Aseris ja Haapsalus. 1918. aasta veebruaris kogunesid nende organisatsioonide delegaadid Tallinna, et luua Põhja-Balti Kommunistliku Noorsoo Liit. Liidu iga oli lühike. Algas Saksa okupatsioon ja enamikust kommunistlikest noortest said võitlejad Kodusõja tandril.

Paljud tolleaegsed komsomoolaalised noored kuulutsid revolutsioonipäevil bolševike parteisse. 1917. aasta septembris astus Rakveres VSDT(b) Partei ridadesse 1898. aastal Jõhvis töölisperekonnas sündinud Richard Gustavi p. Majak (Anslaud). Pärast Oktoobrirevolutsiooni oli R. Majak nõukogude tööl, olles Viru maakonna III jaoskonna mihitsakomissar ja Punakaardi organiseerija. 1918. aastal sõdis ta saksa okupantide vastu, võltis osa 3. Tartu Eesti Kommunistliku Kütipolgu formeerimisest

Jamburgis ja võitlustest põhjarindel polgukomissari abina. 1918. a. novembris suunati R. Majak põrandaalusele parteitööle Eestisse. Virumaa parteiorganisatorina sai R. Majak tegutseda lühikest aega, sest ta arreteeriti peatselt Jõhvis ja mõisteti kümneks aastaks sunnitööle. Algul paigutati ta Rakvere vangimajja ja seejärel Tallinna Vene tänava vanglasse. Seal oli tal kongikaaslasteks tema võitluskaaslane ja sõber, Aseri tsemenditööstuse töölaine Leopold Linder, kes 20-aastase noormehena oli astunud parteisse ja kellest 1917. aasta lõpul oli saanud Virumaa Punakaardi ülem. Selle julge ja energilise võitleja elu lõppes varakult. 1. jaanuaril 1919. aastal hukati ta Tallinnas.

Tol kangelaslikul ajastul langesid ebavõrdses võitluses paljud noored kommunistid.

Väga traagiliselt lõppes Aserist pärit noormehe, Rakvere Linnakooli kasvandiku August Tedlo elu. 1917. aastal oli ta Aseris üks aktiivsemaid punakaartlasi. Saksa okupatsiooni ajal, 1918. aasta lõpupoole, tulnud Petrogradist, varjas ta end sugulaste juures. Seal tunni ta aga ära ja arreteeriti ning viidi Kadrina jaama, kus sõjakohus ta surma mõistis.

August Tedlo hukati 1918. aasta detsembris. Ta peksiti surmaks Kadrina jaama semafori juures, kust vabastuslahingutega edasiliikuvad punaväelased leidsid tema verise ja purustatud laiba. August Tedlo laip viidi Narva ja maeti sinna.

Võitluses saksa okupantide vastu andsid oma elu Kundas pärit Alice Tisler ja 1899. aastal Rakveres sündinud Eduard Tiitsen

kellest 1912. aastal, kui perekond kolis Tallinna, sai treialioopilane «Wiegandis». Koos oma vanema venna Karliga viibis Eduard sageli Töölimajas. Koos isa ja vennaga astus Eduard ka Punakaarti.

Tallinnas Tisleri tänava ma-

ja nr. 3 seinal on nüüd mälestustahvel:

«SELLES MAJAS ELASID AKTIIVSED SUUREST SOTSIALISTLIKUST CKTOOBRIREVOLUTSIONIST OSAVÖTJAD, PARTEI LIIKMED

1917. A.

EDUARD TIITSEN

1899—1918

KARL TIITSEN

1894—1919»

Sellest majast lahkus noor punakaartlane Eduard Tiitsen 1918. aasta 23. veebruari hommikul, öeldes emale:

«Ema, otsi midagi soojemat selga, me läheme Keilasse valgekaartlaste vastu...»

11. detsembril 1919. aastal hukati Raadi kruusaaukus Karl Tiitsen. Sõjaväe välikohtu süüdistus kõlas nii: osavõtt salajasest kommunistlikust organisatsioonist, kelle eesmärgiks on Eesti Vabariigi kukutamine.

Oli aeg, mis nõndis noortele mehetegusid, ja kui vaja, ka elu...

I. KUSLAP